

MAJAPIDAMISE GAASISEADMETE KASUTAMISE EESKIRJAD

TÄITKE TÄPSELT KÄESOLEVAID EESKIRJU!

Sellega väldite õnnetusjuhtumeid ja hoiate ära üleliigseid kulusid.

Käesolevad eeskirjad antakse abonentidele kasutamiseks pärast nende suulist instrueerimist. Isikud, kes on andnud allkirja selle kohta, et nad on suuliselt instrueeritud ja saanud «Majapidamise gaasiseadmete kasutamise eeskirjad», kannavad täielikku vastutust tagajärgede eest, milliseid põhjustab gaasiseadmete lohakas või ebaõige kasutamine. Peale nende on ka kõik korterielanikud kohustatud rangelt täitma käesolevaid eeskirju ning kasutama gaasi otstarbekalt.

Eeskirjade täitmata jätmise korral võib ENSV Kommunaalministeeriumi Vabariiklik Gaasi Tehniline Inspeksioon määrata gaasi kasutajaile rahalist trahvi kuni 500 rubla ulatuses või süüdlasi võidakse võtta kohtulikule vastutusele.

A-20169

ENSV KOMMUNAALMINISTEERIUM
VABARIIKLIK GAASI TEHNILINE INSPEKTSIOON

INS. I. MALMET

MAJAPIDAMISE GAASISEADMETE
KASUTAMISE EESKIRJAD

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1954

SISSEJUHATUS

Majapidamise gaasiseadmete ohutu ja ökonoomse kasutamise põhireeglids on täpne ja tähelepanelik kinnipidamine gaasi kasutamise vastavatest eeskirjadest.

Gaas on odav ja praktiline kütus.

Gaasi kasutamine võimaldab puhtalt, mugavalt ja kiiresti valmistada toitu ning kergendab tunduvalt koduse majapidamise töid. Seejuures on gaasitarbijad kohustatud hoolikalt suhtuma gaasiseadmete kasutamisse.

Tuleb alati meeles pidada, et nii põlevkivigaas kui ka gaasivabrikus toodetav koksigaas on väga mürgine, süsinikoksüüdi ehk nn. vingugaasi sisalduse tõttu.

Sellest tingitult võib gaasiga või gaasiseadmetega hooltu ümberkäimine saada surmavalt ohtlikuks.

Koos õhuga moodustab gaas aga segu, mis võib plahvatada väiksemastki sädemest.

Gaasi ja gaasiseadmete ebaõige kasutamine põhjustab lisaks veel asjatut gaasikulu.

Kuivõrd suur võib olla gaasi ülekulu, seda näitavad koduperenaiste juures teostatud vaatlused. Ühesugustes tingimustes ja ühesuguse lõuna valmistamisel on kasutatud gaasi 351 kuni 618 l. Seega kasutab osa perenaisi lõuna valmistamiseks kuni 75% rohkem gaasi, kui see on vajalik.

Nimetatud asjaolust tingituna on käesoleva brošüüri eesmärgiks anda gaasitarbijaile ja kõigile gaasiseadmetega tegelevaile töötajaile lihtsas ja populaarses vormis vajalikke teadmisi majapidamise gaasiseadmete konstruktsiooni ja gaasi ohutu ning ratsionaalse kasutamise kohta.

I. GAASIPLIIDID TÜÜP ПГ-4 JA ПГ-2Д

Pliitide konstruktsiooni kirjeldus

Leningradi-tüüpi nelja keedukohaga gaasipliit ПГ-4 (joonis 1), samuti ka Moskva-tüüpi kahe keedukohaga gaasipliit ПГ-2Д (joonis 2) on ette nähtud toidu valmistamiseks.

Joonis 1. Nelja keedukohaga gaasipliit tüüp ПГ-4.

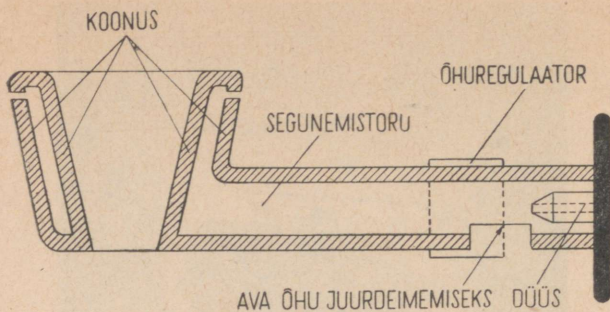

Joonis 2. Kahe keedukohaga gaasipliit tüüp ПГ-2Д.

miseks, küpsetamiseks, samuti ka väiksema koguse vee soojendamiseks.

Pealmises plaadis on vastavad avad (keedukohad) pliidirõngastega. Iga keedukoht on varustatud äravõetava põletiga. Põleti on oma ehituselt selline, et gaasivool imeb kaasa põlemiseks vajalikku õhku ja seguneb sellega. Igal põletil on vastav ava juurdeantava õhu reguleerimiseks (joonis 3).

Pliidi esiküljel on gaasikraanide käepidemed (pööratavad nupud) põletitesse gaasi avamiseks ja reguleerimiseks. Nelja keedukohaga pliidil ПГ-4 on viis gaasikraani käepidet, millest keskmine on praeahju, ülejäänud neli aga keedukohtade põletite jaoks. Kahe keedukohaga pliidil ПГ-2Д on kolm käepidet. Esimese kahe kraani käepidemega (lugedes vasakult) reguleeritakse gaasi andmist peal-

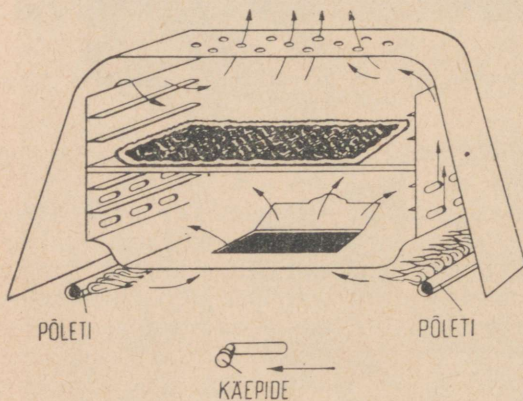

Joonis 3. Põleti konstruktsioon.

mistesse põletitesse. Kolmanda, erinevat värvust käepideme-ga reguleeritakse gaasi andmist üheaegselt praeahju mõlemasse põletisse.

Käepidemed on ehitatud selliselt, et kraani avamiseks tuleb enne vajutada pidemele ja siis pöörata.

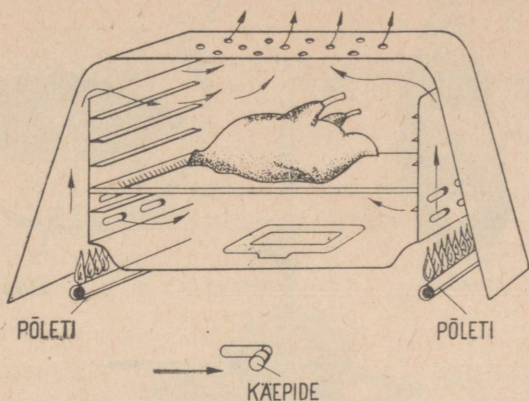
Pliidi esiküljel asub praeahju uks. Vedru abil sulgub uks kergelt ja tihedalt. Praeahju külgsel on horisontaalsed ribad, kuhu võib asetada pannid, restid, lehed jms.

Joonis 4. Põleti asetus küpsetamisel.

Olenevalt sellest, kas soovitakse praadida või küpsetada, on võimalik käepideme liigutamisega muuta leegi suunda. Leningradi-tüüpi gaaspliidi ПГ-4 kraani käepideme

vasakpoolses asendis (joonis 4) on leek praeahju põhja all horisontaalne, millega saavutatakse jahutoodete küpsetamiseks sobiv režiim. Praadimiseks aga viiakse käepide äärmisse parempoolsesse asendisse, millega juhatakse leek mööda praeahju külgi üles (joonis 5).

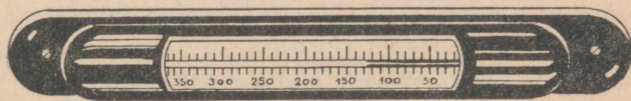

Joonis 5. Põleti asetus praadimisel.

Moskva-tüüpi gaasipliidil ПГ-2Д on leegi suunad vastupidised, s. t. et käepideme parempoolses asendis on leek suunatud horisontaalselt, vasakpoolses asendis — vertikaalselt.

Temperatuuri mõõtmiseks praeahjus on pliidi esiplaadile asetatud termomeeter (joonis 6).

Pliidi ülemisi ja praeahju põleteid võib kasutada kas üheaegselt või eraldi.

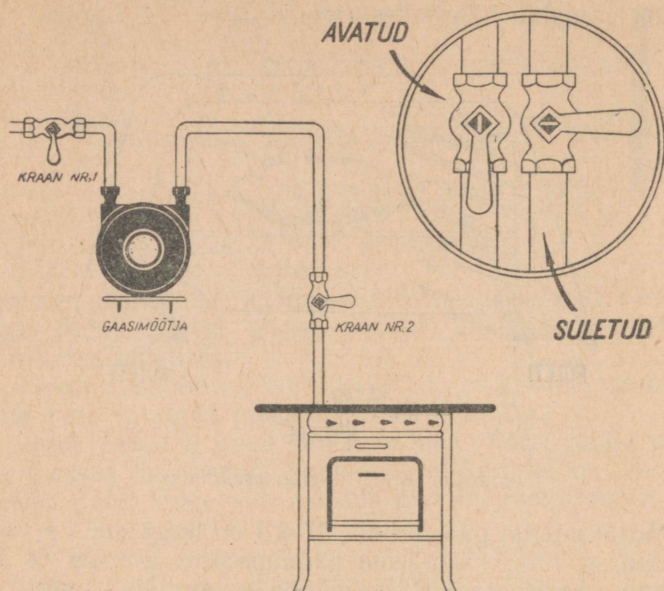

Joonis 6. Termomeeter.

Gaasi süütamine pliidi ülemistes põletites

Enne pliidi kasutamist tuleb veenduda, et kraanid pliidi esiküljel oleksid suletud. Seejuures põletikraanide pidemete näitajad peavad olema asendis «закр.» (suletud). Gaasi

süütamiseks avada mõõtjaeelne kraan (joonis 7, kraan nr. 1), kui see oli suletud, ning seejärel pliidieelne kraan. Sooneke avatud gaasikraani korgil on suunatud piki toru. Kui soon gaasikraanil on toru suunaga risti, ei toimu gaasivoolu.

Joonis 7. Pliidi ees asuvate gaasikraanide asetus.

Põleti süütamist teostada järgnevalt:

1. Tõsta kaas keedukohtadelt üles.
2. Avada seadme-eele kraan (joonis 7, kraan nr. 2).
3. Süüdata tuletikk ja asetada põleti kohale.
4. Kergelt vajutada vastavale kraanipidemele ja pöörata seda suunas «оркп.» (avatud) ja kohe süüdata gaas.

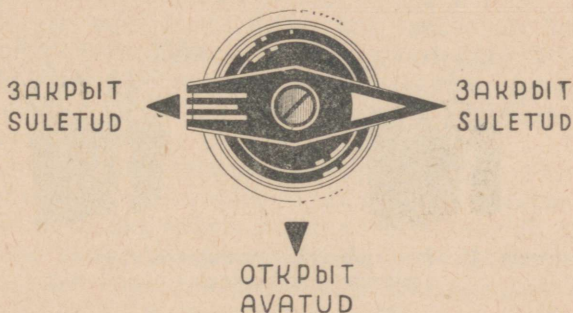
Siinjuures tuleb aga tähele panna, et Leningradi-tüüpi gaasipliidil ПГ-4 tuleb gaasi avamiseks pöörata kraani käepidet veerand pööret vasakule, Moskva-tüüpi gaasipliidil ПГ-2Д aga veerand pööret paremale. Põleti leek on reguleeritav kraani pideme pööramisega. Leningradi-tüüpi gaasipliidide kraanide pidemed võivad olla kahes asendis (joonis 8), Moskva-tüüpi gaasipliididel aga kolmes asendis (joonis 9). Kui kraani pidemenäitaja on suunatud horisontaalselt paremale või vasakule (esimene ja kolmas asend),

on kraan suletud. Teises asendis, alla suunatud pidemena näitajaga, on gaasikraan avatud ja töötab täie võimsusega.

Pärast kraani avamist peab gaas põlema süttima põleti-
pea kõikides avades ühe-kahe sekundi vältel.

Joonis 8. Kraani käepideme kaks asendit.

Joonis 9. Kraani käepideme kolm asendit.

Kui gaas ei sütti, tuleb otsekohe sulgeda vastav gaasikraan. Mõne aja pärast võib proovida uuesti süüdata.

Tuleb alati jälgida, et ei oleks avatud need põletikraanid, kus gaas ei ole süüdatud.

Põleti leegi kustutamine

Et kustutada leeki, tuleb pöörata vastav põletikraan asendisse «3акр.» (suletud).

Leegi kustutamine puhumise teel on kategooriliselt keelatud, kuna sel juhul leek kustub, kuid gaas tungib edasi ruumi.

Tuleb samuti jälgida, et leek ei kustuks tõmbetuule tagajärjel ega mõnel muul põhjusel (lahtine aken jne.).

Kui kõik põletid on välja lülitatud, tuleb sulgeda pliidi-
eelne kraan (joonis 7, kraan nr. 2).

Gaasi põlemise reguleerimine

Õhu juurdevoolu põletisse reguleerib gaasi-lukksepp korterile gaasi avamisel, igakordsel kontrollimisel ja abo-
nendi väljakutsel.

Gaasi normaalsel põlemisel on leek põleti juures selge,
rahulik, sinakas — rohelise südamikuga. Leegi keelekesed
on ühekõrgused (joonis 10). Põlemine toimub vaikselt.

Pidage meeles, et gaasi ebaõigel põlemisel eraldub
ruumi alati süsinikoksüüdi ehk nn. vingugaasi.

Joonis 10. 1 — põlemine mittenormaalne; 2 —
põlemine normaalne.

Toiduvalmistamine

Enne nõu (kastruli) asetamist pliidile tuleb kontrollida
pliidirõnga õiget asetust, et oleks võimaldatud kuumadele
põlemisproduktidele hea juurdepääs nõu välispinnale, mille
tõttu suureneb soojuse üleandmine nõule ja väheneb gaasi-
kulu. Seejuures on kergendatud gaasi põlemiseks vajaliku
täiendava õhu juurdevool.

Gaasi ökonoomseks kasutamiseks ja toidukeetmise kii-
rendamiseks tuleb kasutada madalaid, laiade põhjadega,
tihedalt suletavate kaantega nõusid (kastruleid).

Vedela toidu soojendamist kuni keemiseni tuleb teos-
tada tugeval tulel täiesti avatud kraaniga, kusjuures leek
ei tohi nõu alt välja lüüa. Niipea kui algab keemine, tuleb
leeki vähendada põletikraaniga. Seejuures pööratakse näi-
taja sellisesse asendisse, et ta jääb «откр.» ja «закр.»

vahele. Suur leek suurendab gaasikulu, kuid ei kiirenda toidu valmimist.

Nõu (kastruli) põhi peab olema puhas, sest tahmase põhja puhul suureneb gaasikulu ja pikeneb toiduvalmistamise aeg.

Kasutades ainult pliidi ülemisi põleteid, tuleb jälgida, et praeahju põletite kraan oleks suletud. Avatud kraani puhul koguneb gaas praeahju ja võib tekkida plahvatus, mille tagajärjel võivad lähedalolijad saada põletushaavu.

Kuidas kasutada praeahju

Praeahju põletite süütamine toimub järgmiselt:

1. Avada pliidielne kraan (kui see ei olnud avatud).
2. Avada praeahju uks ja luugike ahju põhjas ning tuulutada sisemust 1—2 minuti jooksul.

3. Pöörata põletid asendisse, kus leek oleks horisontaalne. Selleks tuleb Leningradi-tüüpi gaasipliidil ПГ-4 viia põletite pööramispide vasakpoolsesse asendisse (joonis 4), Moskva-tüüpi gaasipliidil ПГ-2Д parempoolsesse asendisse.

4. Süüdata tuletikk.

5. Vajutades keskmisele (Leningradi-tüüp) või paremalt esimesele (Moskva-tüüp) pidemele pööratakse seda nii, et näitaja asuks kohale «откр.». Samaaegselt süüdatakse põleva tikuga kiiresti mõlemad põletid, kuna vastasel juhul gaas võib koguneda praeahju ja tekitada plahvatuse.

6. Veendunud, et gaas põleb mõlemas põletis normaalse leegiga, tuleb sulgeda põhjaluugike ja praeahju uks. Kraanipideme näitaja peab olema kohal «откр.». Praeahi kuumeneb ühtlaselt 15—25 minuti jooksul, mille järel seda võib kasutada.

Gaasi õige põlemise kontrollimiseks praeahju põletites on kahel pool ust vastavad avad. Leegi keelekeste pikkus ei või olla suurem kui 15—20 mm. Praeahju ust ei ole soovitatav tihti avada, kuna praeahi seejuures jahtub ja sellega pikeneb küpsetamise või praadimise aeg.

Kui pliidi ja praeahju üheaegselt kasutamisel hakkab leek põletite avadel hüplema (mis tavaliselt toimub kohinaga), tähendab see seda, et gaas hakkab põlema põleti sees. Sel juhul tuleb kraan sulgeda ja lasta põletil jahtuda ning mõne aja pärast uuesti süüdata. Kui aga on märgata leegi tungimist ka külma põletisse, tuleb kohale kutsuda gaasi-lukksepp ja seda põletit mitte kasutada. Ei ole soovi-

tav järsult pöörata praeahju põleteid horisontaalsest asendist vertikaalsesse ja tagasi.

Mitteküllaldase gaasisurve puhul ei ole soovitatav kasutada praeahju ja pliidi ülemisi põleteid samaaegselt.

Mitmesuguste jahutoodete küpsetamiseks on soovitatav hoida praeahjus järgmist temperatuuri:

Jahutoote nimetus	Soovitatav temperatuur	Küpsetamise aeg
Biskviitküpsised (munakollasega)	150° C	20—35 min.
Küpsised hoitud taignast ja väiksemad küpsised	175° C	20—30 min.
Pärmitaigen puuviljaga	200° C	30—40 min.
Taigen lihatäidisega	250° C	30—40 min.

II. GAASIPLIIT TÜÜP ПГ-2

Kahe keedukohaga gaasipliidil ПГ-2 (Leningradi-tüüp) on sama ehitusega põletid, mis gaasipliidil ПГ-4.

Pliidi kasutamine toimub analoogiliselt pliidiga ПГ-4. Kahe keedukohaga gaasipliidil puudub praeahi.

III. GAASIPLIIT TÜÜP ПБ-4

Nelja keedukohaga gaasipliidil ПБ-4 (Moskva-tüüp) on esiküljel viis gaasikraani käepidet. Esimese nelja käepidemega (lugedes vasakult) reguleeritakse gaasi andmist vastavatesse ülemistesse põletitesse. Viienda äärmise käepidemega, mis on erinevat värvust, reguleeritakse gaasi andmist üheaegselt praeahju mõlemasse põletisse.

IV. GAASI-KEETJA

Gaasi-keetjad, tavaliselt kahe keedukohaga, on ilma praeahjuta ja madala konstruktsiooniga. Seetõttu tuleb need asetada lauale või spetsiaalsele alusele.

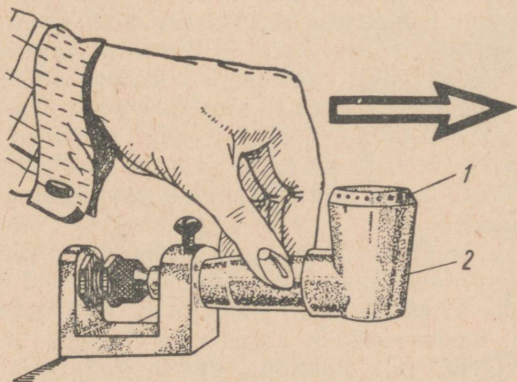
Iga gaasikraani käepide võib olla kolmes asendis. Gaasi avamiseks tuleb viia käepideme noole teravik numbrile «1», sulgemiseks aga tagasi numbrile «0». Kui toit on hakanud keema, viiakse käepideme näitaja arvule «1/4», misjuures gaasikulu on väike ja toimub ökonoomne gaasi kasutamine.

Korratused pliidi töös ja nende kõrvaldamine

Kui avatud põletikraanist gaas ei välju, tuleb kindlaks teha, kas pliidielne kraan on avatud. Põleti ummistumist võib kontrollida teise põleti süütamisega.

Kui õhuregulaatori täieliku avamise puhul põleti leek jääb valgustavaks, tahmavaks, pikerguseks, südamiku osas laialivalguvaks, on punakas-kollase või violetse värvusega, siis on selle põhjuseks segaja toru ummistumine. Säärane leek jätab soojendatavatele pindadele tahmakorra ja tekitab ebameeldivat lõhna.

Selle vea kõrvaldamiseks tuleb põleti korralikult puhastada. Seda võib teostada järgmiselt: pliidilt ära võtta põleti (joonis 11), eemaldada põletipea, puhastada see kõva harjaga või pesta, pühkida kuivaks ja seejärel puhastada segaja toruke seestpoolt, kasutades selleks traadile asetatud lappi.

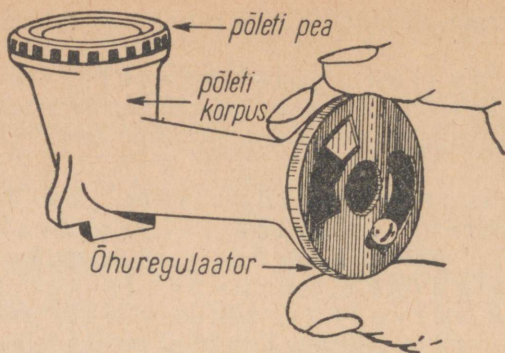

Joonis 11. 1 — põletipea; 2 — põleti.

Põleti düüsi puhastamist teostatakse tikuga või teravaltalase pulgaga.

Kui puhastatud põleti leek hakkab kohisema ja praksuma, tähendab see, et segus on palju õhku ja vähe gaasi.

Normaalse põlemise saavutamiseks tuleb nihutada õhuregulaatori asendit (joonis 12).

Joonis 12. Põletisse antava õhu reguleerimine.

Kui gaasi kasutaja ise ei suuda põletit reguleerida nii, et põlemine toimiks normaalselt, tuleb pliidi korrastamiseks välja kutsuda gaasi-lukksepp.

Kui leek põleb ühekülgselt (toit kõrbeb ühelt poolt), tuleb gaas välja lülitada, põletiaavad harjakesega seestpoolt puhastada, põleti korpus ja -pea üle hõõruda ja kontrollida, kas põleti ei ole viltu vajunud.

Viltuvajunud põleti korrastamiseks välja kutsuda gaasi-lukksepp.

Kui leek tahmab, kohiseb ja on märgata gaasi põlemist põleti sees, tuleb gaas välja lülitada, põletil lasta jahtuda ja siis gaas uuesti süüdata, nagu harilikult.

Põletisse leegi korduval sissetõmbamisel tuleb vähendada õhu juurdeandmist õhuregulaatoriga.

Kui kraanide keeramine on raskendatud või neid saab keerata liiga kergelt, mille tagajärjel võib toimuda gaasi väljavool, tuleb välja kutsuda gaasi-lukksepp.

Kui eelpool toodud rikked esinevad praeahju põletite juures, otsekohe välja kutsuda gaasi-lukksepp. Praeahju sel ajal mitte kasutada.

Pliidi korrashoid

Pärast kasutamist tuleb sulgeda kõik pliidi kraanid ja seejärel pliidielne kraan.

Õöseks ja juhul, kui lahkutakse pikemaks ajaks ruumist, kus asub gaasipliit, tuleb sulgeda ka mõõtjaeelne kraan.

Pliit tuleb hoida puhas ja mitte lasta mustuda (eriti põletid) toiduga, piimaga, rasvaga jne.

Põletit saab kergesti välja võtta ning asetada uuesti tagasi (joonis 11). Perioodiliselt on tarvis põletit harjakese abil pesta nõrgas soodalahuses või seebivees.

Regulaarselt tuleb välja võtta ja soojas seebivees pesta ka kõiki praeahju osi, selle põhja ja pliidi välispindu (joonis 13).

Toiduplekid tuleb pliidilt viivitamata kõrvaldada, kuna hiljem kuivavad need pliidi külge ja nende kõrvaldamine muutub raskeks.

Põleti düüsi peab monteerima gaasi-lukksepp. Abonentidel on düüsi monteerimine keelatud.

ON KEELATUD:

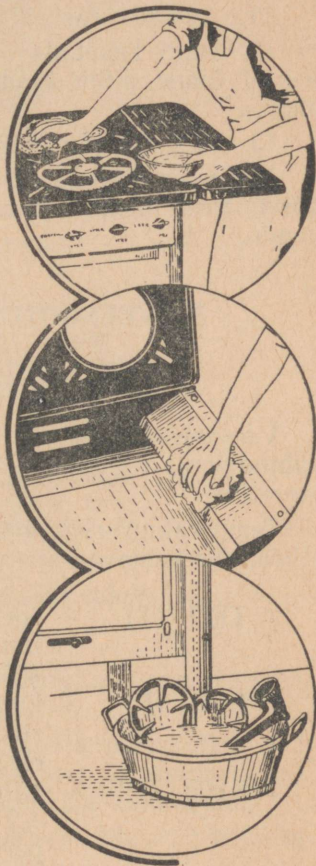
1. Avada enne põleti- ja siis alles pliidielset kraani.
2. Avada põleti kraani, kui ei ole käes põlevat tikku.
3. Kustutada leeki puhumisega.

Leeki tuleb kustutada ainult põletikraani sulgemisega.

4. Lasta põleteid toiduga üle voolata. Kui see aga juhtub, tuleb kohe puhastada põleti ja pliidi osad.

5. Lüüa vastu kraane, põleteid ja pliidi teisi osi.

6. Väljuda korterist, jättes töötav gaasipliit järelevalveta, ka lühemaks ajaks. Gaasi andmine torustikust võib ajutiselt katkeda ja leek kustuda. Kui seda ei märgata, võib gaas tungida ruumi, põhjustada mürgitust või tulekahju.

Joonis 13. Gaasipliidi hooldamine.

7. Jätta põletid põlema, kui elanikud magavad.
8. Pliiti üle kuhjata kõrvaliste asjadega või asetada liiga lähedale kergeltsüttivaid esemeid.
9. Siduda nõöre gaasitorustikule, kraanidele jne., riputada nendele pesu või muid esemeid, kuna see võib muuta toruühendused ebatihedaks ja selle tagajärjel gaas tungib ruumi.
10. Astuda pliidile või asetada sellele raskeid esemeid (paake pesu keetmiseks, vee soojendamiseks jne.).
11. Asetada raskeid esemeid praeahju avatud uksele.
12. Pliiti kasutada ning korrastada lastel ja isikutel, kes ei tunne pliidi kasutamise reegleid või on ebakaines olekus.
13. Sulgeda pliidi töötamise ajal ventilatsiooniklappi. Klapp on soovitatav hoida avatuna kas või osaliselt ka öösel. Peab olema võimaldatud ruumi tuulutamine akna kaudu.

V. VEESOOJENDUSAPARAAT 1-BK-2

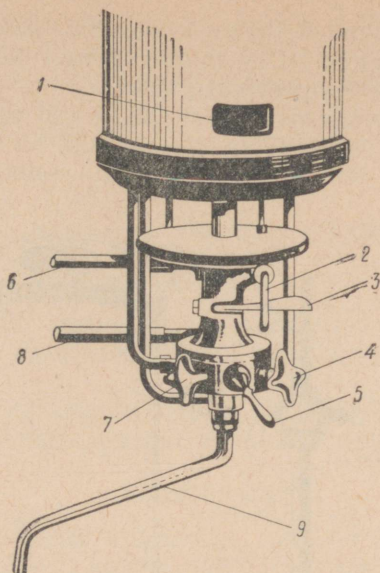
Aparaadi otstarve ja käsitsemine

Veesoojendusaparaat tüüp 1-BK-2 (joonis 14) on ette nähtud sooja vee saamiseks hügieenilisteks ja majapidamis-tarveteks.

Temperatuuri-regulaatori käepidemel 5 (joonis 15) on tähed, mis vastavad aparraadi töörežiimile:

- ТЕП. (Т) — soe vesi (võib saada 2,4—4,5 liitrit minutis sooja vett, temperatuuriga 45°—35° C).
- ГОР. (Г) — kuum vesi (võib saada 1,6—2,4 liitrit minutis kuuma vett, temperatuuriga 65°—50° C).
- КИП. (ОГ) — väga kuum vesi (võib saada 0,9—1,2 liitrit minutis kuuma vett, temperatuuriga 95°—99° C).

Temperatuuri-regulaatori käepideme pööramisel tuleb soovitava temperatuuriga vee saamiseks vastavad tähed asetada aparraadi korpusel asuva punase täpi kohale.

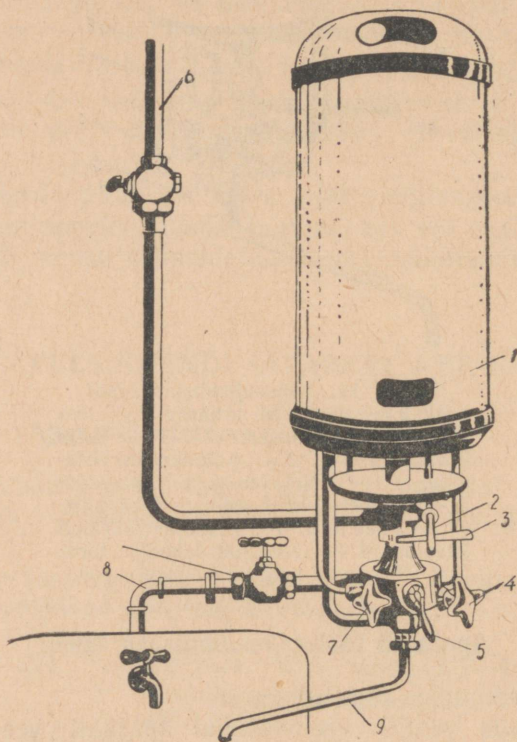
Joonis 14. Veesoojendusaparaadi 1-BK-2 reguleerimise kraanid. 1 — ava süütaja süütamiseks; 2 — süütaja kraani käepide; 3 — põletikraani käepide; 4 — külmavee-kraani käepide; 5 — temperatuuri-regulaatori käepide; 6 — gaasitoru; 7 — soojavee-kraani käepide; 8 — vee juurdevoolu toru; 9 — vee väljavoolu toru.

Aparaadi töölerakendamiseks tuleb:

1. Avada aparaadieelne kraan.
2. Avada ventiil veetorustikul aparaati vee juurdevoolu võimaldamiseks.
3. Süüdata süüteleek, milleks suunata põlev tikk läbi aparaadi kere alumises osas asuva ava ja samaaegselt pöörata süütaja kraani käepide 2 vasakule kuni lõpuni.
4. Avada põletikraan 3; selleks kraani käepidet pöörata enda poole kuni lõpuni.
5. Regulaatori käepide seada nõutavasse asendisse; «T» (soe vesi), «Г» (kuum vesi), «ОГ» (väga kuum vesi), vastavalt soovitavale veetemperatuurile.

6. Avada kraan 7 «kuum vesi». Seejuures süttib põleti leek süütaja leegist. Ühe minuti pärast võib aparaadist saada soovitava temperatuuriga vett.

Külma vett võib aparaadist saada igal ajal, kui avada kraan 4 «külm vesi» (töötaval aparaadil on vajalik esialgu sulgeda kraan «kuum vesi» ja siis avada kraan «külm vesi»).

Joonis 15. Veesoojendusaparaat 1-BK-2.

Vee väljavoolu ajutiseks katkestamiseks tuleb sulgeda kraanid «kuum vesi» ja «külm vesi». Seejuures kustub põleti leek automaatselt, kuid süüteleek jääb põlema. Et uuesti saada kuuma vett, tuleb ainult avada kraan «kuum vesi» ja põleti süttib süüteleegist.

Väga kuuma vee saamisel ei ole soovitav lasta aparaati järjest töötada rohkem kui 15—20 minutit.

Veesoojendusaparaadi kasutamise lõpetamisel tuleb aparaat täielikult välja lülitada järgmiselt:

1. Sulgeda põletikraan 3, pöörates selle käepidet paremale lõpuni.
2. Sulgeda süütaja kraan 2, pöörates selle käepidet alla kuni lõpuni.
3. Sulgeda aparaadieelne kraan.
4. Sulgeda kuuma- ja külmavee-kraanid.

ON KEELATUD:

1. Kasutada aparaadist väljavoolavat vett joogiks.
2. Avada süütaja kraan, jättes seejuures väljavoolav gaas süütamata.
3. Isiklikult remontida veesoojendusaparaati.
4. Jätta töötav aparaat pikemaks ajaks järelevalveta.

TÄHELEPANU!

Auru väljatulekul avariitorust aparaat viivitamata välja lülitada ja kutsuda kohale gaasi-lukksepp.

VI. GAASI-VANNIAHI 2-BBK-5

Vanniahju otstarve ja ehitus

Gaasi-vanniahi tüüp 2-BBK-5 on ette nähtud sooja vee saamiseks, vanni, duši ja teiste hügieeniliste ja majapidamistarvete rahuldamiseks.

Vanniahju nominaalne põlevkivigaasi tarvidus on 6,0 nm³ tunnis, koksigaasi — 5,4 nm³ tunnis.

Veetarvidus (nominaalne):

- a) vee soojendamisel 10° kuni 35° C — 12 liitrit minutis
- b) „ „ 10° kuni 60° C — 6 „ „

Vanniahi 2-BBK-5 koosneb järgmistest konstruktsioon-sõlmedest: soojusvahendajast (veesoojendajast), põletite grupist, põlemisproduktide eemaldamise-, vee ja gaasi automaatsetest kaitse- ja reguleerimise-, gaasi- ja veejuh-timise seadeldistest ning väliskestast.

1. Soojusvahendaja (veesoojendaja)

Aparaadi soojusvahendajaks on põlemiskambri välis-seinale asetatud spiraalтору, milles voolab vesi.

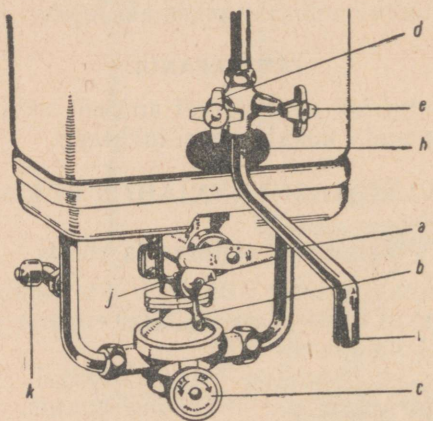
Ülemises osas on spiraalтору valmistatud kaloriiferina, milleks torule on külge joodetud vastavad ribad.

Gaasi kuumad põlemisproduktid läbivad põlemiskambri, kuumendavad selle seinu ja kaloriiferi ribisid. Põlemiskambri seinad ja kaloriiferi ribad annavad soojuse üle spiraaltorus voolavale veele.

Kuna põletid annavad alati püsiva hulga soojust, siis spiraalтору läbiva vee koguse muutumisel muutub vastavalt ka vee temperatuur. Mida väiksem on spiraaltorust läbivoolava vee hulk, seda kõrgem on selle temperatuur.

Külma vee sissevoolu poolt on spiraalтору ühendatud veeregulaatoriga, kuuma vee väljavoolu poolt aga veekraaniga.

Aparaadi väljavoolutoru on varustatud kolmikuga «k» (joonis 16), mille kaudu võib anda kuuma vett täiendavale veevõtupunktile.

Joonis 16. Gaasi-vanniahju 2-BBK-5 reguleerimise kraanid.

2. Põletite grupp

Põletite grupp koosneb põhi- ja süütepõletist ning nende reguleerimise kraanidest, mis on blokeeritud selliselt, et on kindlustatud põletite sisselülitamine järjestikku — algul süüte- ja siis põhipõleti.

3. Põlemisproduktide eemaldamine

Veesoojendajat läbinud põlemisproduktid eemalduvad tõmbekanalisse läbi kahe kupli — 2 ja 3 (joonis 17), mis

on asetatud üksteise kohale. Põlemisproduktide juhtimine tõmbekanalisse toimub toru I kaudu. Ülemise kupli sisse-
misse on asetatud kaitse, et vältida gaasileegi kustumist
kanalis õhuvoolu tagasilöömise korral.

4. Vee ja gaasi automaatsed kaitse- ja reguleerimisseadised

Vee ja gaasi automaatsete kaitse- ja reguleerimissea-
diste hulka kuuluvad:

a) Automaatne gaasisurve regulaator aparraadi põletite
grupile antava gaasihulga reguleerimiseks.

b) Süüte aeglustaja, mis on ette nähtud selleks, et vee-
kraani avamise momendil aeglustada gaasiandmist põle-
tisse. Sellega piiratakse suurema koguse gaasi kiiret välja-
voolu, mis võiks tekitada plahvatuse.

c) Kaitseklapp, mis lülitab välja põleti aparraati läbiva
veevoolu katkemisel.

d) Veeregulaator.

e) Termoklapp, mis kaitseb gaasi väljavoolu põletist,
kui ei põle süütepõleti.

Kõik nimetatud seadised on monteeritud ühte gaasi-
ja veejaotusblokki «j» (joonis 16), mis kindlustab apa-
raadi ohutut kasutamist.

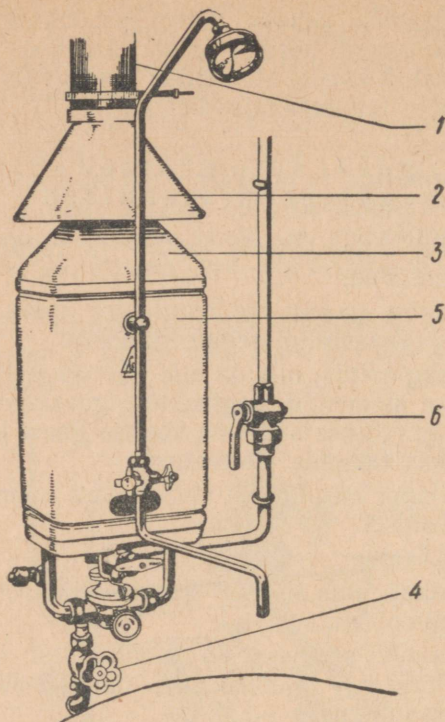
5. Gaasi- ja veejuhtimise seadised

Aparraadi gaasi- ja veejuhtimise seadised koosnevad
torude ja kraanide süsteemist külma vee juhtimiseks vee-
soojendajasse ja sooja vee suunamiseks vanni, dušši või
mõnesse muusse veevõtupunkti.

6. Väliskest

Aparraadi väliskest 5 (joonis 17) kaitseb põletite gruppi
ja soojusvahendajat vigastuste eest ning annab aparraadile
nägusa kaju.

Väliskesta esiküljel on ava (aken) süüteleegi süütami-
seks, põletileegi jälgimiseks ja põleti puhastamiseks.

Joonis 17. Gaasi-vanniahi 2-BBK-5.

Aparaadi seadiste käsitsemine

Aparaadi käsitlemiseks on (joonis 16):

1. Süüteleegi kraani käepide «b».

2. Põletikraani käepide «a».

Kraanid «a» ja «b» on asetatud selliselt, et põletikraani käepidet «a» ei ole võimalik pöörata enne, kui süütepõleti kraan «b» ei ole pööratud asendisse, millises gaas antakse süütepõletisse.

Kraanide avamiseks tuleb käepidemeid pöörata vastu kellaosuti liikumise suunda.

3. Veekraan «e», vee andmiseks vanni.

4. Veekraan «d», vee andmiseks dušši.

Veekraanid avatakse käepidemete «d» või «e» pööramisega vastu kellaosuti liikumise suunda.

5. Aparaadist väljavoolava vee temperatuuri ja hulka

reguleeritakse pideme «c» pööramisega ühele või teisele poole.

Pöörates regulaatori pidet «c» punase noole suunas väheneb aparaadist saadav veekogus, vee temperatuur aga tõuseb. Pöörates pidet sinise noole suunas suureneb veekogus ja temperatuur langeb.

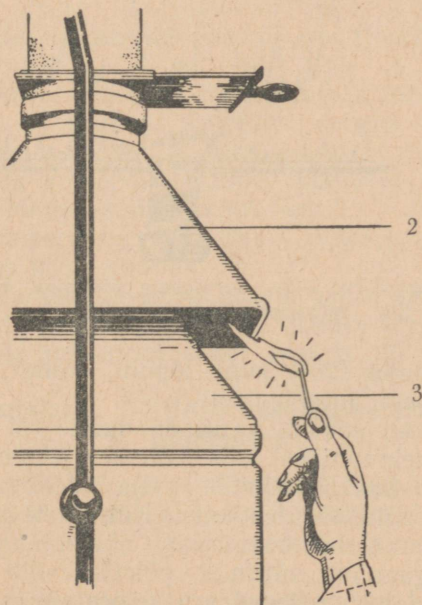
Kui regulaatori pidet pööratakse sinise noole suunas kuni lõpuni, siis lülitatakse põleti automaatselt välja ja aparaat annab ainult külma vett. Sellepärast peab aparaadi töölerakendamisel pide «c» olema pööratud punase noole suunas kuni lõpuni.

Pideme «c» vahepealsetes asendites muutub aparaadist saadav vee temperatuur kõige kõrgemast (60° C) kuni vee temperatuurini vesivarustuse torustikus.

Vanniahju töölerakendamine

Selleks on vajalik:

1. Kontrollida, kas tõmme on normaalne suitsutorus, milleks avada siiber ja viia põlev tikk ülemise kupli alla. Põleva tikuga võib kontrollida ainult sel juhul, kui ruumis

Joonis 18. Hea tõmme suitsukanalis.

ei ole tunda gaasilõhna. Mittenormaalse tõmbe korral vanniahju kasutada ei tohi.

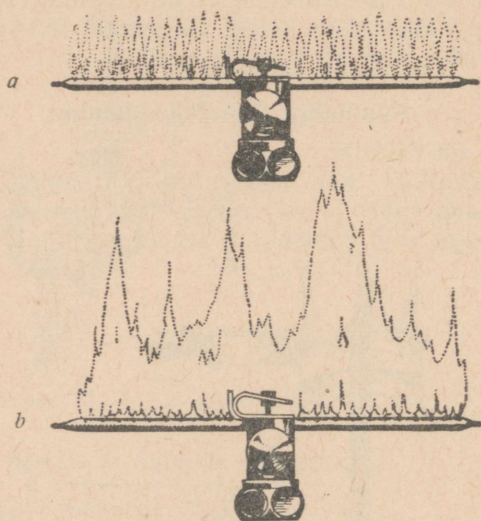
2. Avada seadme-eelne kraan 6 (joonis 17).

3. Avada aparaadieelne veeventiil 4 (joonis 17).

4. Veenduda, et vee temperatuuri regulaatori pide «c» on pööratud lõpuni punase noole suunas.

5. Süüdata tuletikk ja viia see läbi aparaadi kesta ava (akna) «h» (joonis 16) süütepõletini. Pöörates kraani käepidet «b» vastu kellaosuti liikumise suunda süüdata süütepõletist väljuv gaas.

6. Põletikraani käepide «a» pöörata vastu kellaosuti

Joonis 19. *a* — normaalne põlemine, *b* — mittenormaalne põlemine.

liikumise suunda (90°) kuni lõpuni, mille juures põleti rakendub töösse automaatselt.

7. Vastavalt soovile kasutada dušši või vanni tuleb avada üks veekraanidest «d» või «e» (joonis 16). $\frac{1}{2}$ —1 minuti pärast hakkab põletist välja voolama gaasi, mis automaatselt süttib süütepõletist. Kui põleti gaasileek suitseb, ei tohi vanniahju kasutada.

8. Kui gaas on süttinud põletis, võib 1—2 minuti pärast regulaatori pideme «c» pööramisega reguleerida aparaadist väljuva vee temperatuuri.

Kui vanniahju kasutamise ajal on vajalik ajutiselt katkestada veevõtmist, tuleb sulgeda veekraan, millega automaatselt lülitatakse välja põleti, kuid süütepõletis jääb gaas põlema. Hakates uuesti vett kasutama, süttib gaas jälle põletis süütepõleti leegist.

Vanniahju töötamise ajal tuleb jälgida gaasi põlemist põletis.

Õigel gaasi põlemisel (joonis 19 «a») on leegi keelekesed sinakad, teravate piirjoontega, ülemine osa helekolase värvusega. Üldine keelekeste pikkus on 35—45 mm. Üksikud keelekesed ei tohi kokku sulada üldisse leeki. Põlemisprotsessis ei tohi keelekeste paksus alumises osas muududa.

Kui põlemine ei ole õige (joonis 19 «b») ja põleti tahmub, tuleb põletit harjaga puhastada. Kui puhastamine ei anna tulemusi, tuleb aparaat välja lülitada.

Vanniahju kasutamise lõpetamine

Vanniahju kasutamise lõpetamisel, s. o. kui soovitakse katkestada veevõtmist pikemaks ajaks, tuleb toimida järgmiselt:

1. Sulgeda käepideme «d» või «e» (joonis 16) pööramisega veekraan.
2. Põletikraani käepide «a» pöörata lõpuni (90°), kellaosuti liikumise suunas, sulgedes sellega gaasi väljavoolu.
3. Sulgeda süütepõleti kraan, pöörates käepidet «b» kellaosuti liikumise suunas kuni lõpuni.
4. Vee temperatuuri regulaatori pidet «c» pöörata kuni lõpuni punase noole suunas.
5. Sulgeda seadme-eelne gaasikraan 6 (joonis 17).
6. Sulgeda ventiil 4 veetorul (joonis 17).
7. Sulgeda suitsutoru siiber (joonis 18).

Gaasi-vanniahju 2-BBK-5 kasutamise normaalsed tingimused

Aparaat 2-BBK-5 asetatakse vannituppa, kubatuuriga mitte vähem kui 9 m^3 . Kubatuuri alammäär on tingitud sellest, et kindlustada gaasi põlemiseks vajalikku õhu hulka.

Aparaati ei ole soovitatav vahetpidamata kasutada mitte üle 40 minuti.

Vannitoal, milles asub gaasi-vanniahi, peab olema õhu juurdepääs (vastav ava ukse allservas või spetsiaalne rest ukse või seinas) ja lae all ventilatsiooniklapp. Vanniahju kasutamise ajal ei tohi sulgeda neid avausi vaipade või muude esemetega.

Suitsulõõr, kuhu ühendatakse aparaat, peab olema puhas ja vabalt läbi laskma gaasi põlemisprodukte.

Temperatuuri ruumis, kus asub aparaat, ei ole soovitatav lasta langeda alla $+5^{\circ}\text{C}$.

Vanniahju normaalseks töötamiseks peab veesurve torustikus aparaadi ees olema 0,8 atü. Aparaaadi töösse-lülitamiseks mitte täie võimusega võib surve olla ka 0,35 atü.

Kui aparaadist võetakse vett vähem kui 2—3 liitrit minutis, lülitub põleti automaatselt välja.

Vannitoa uks peab lahti käima väljapoole, et kergendada väljapääsu vannitoast, kui peaks tekkima halb enesetunne gaasiseadme korratu töötamise tagajärjel.

Vanniahi reguleeritakse gaasi-lukksepa poolt.

ON KEELATUD:

1. Kasutada vanniahjust saadavat vett joomiseks ja toidu valmistamiseks.
2. Avada süütepõleti kraan ja mitte süüdata väljavoolavat gaasi.
3. Kasutada korrast ära olevat vanniahju.
4. Isiklikult lahti võtta, remontida ja reguleerida vanniahju.
5. Jätta töötav vanniahi pikemaks ajaks järelevalveta.
6. Vanniahju väljalülitamisel kustutada süüteleeki puhumisega.
7. Kasutada vanniahju, kui suitsulõõris puudub tõmme või tõmme pole küllaldane.

VII. ГКФ-6 SÜSTEEMI GAASIMÕÖTJA

Gaasimõõtjat kasutatakse gaasi hulga mõõtmiseks.

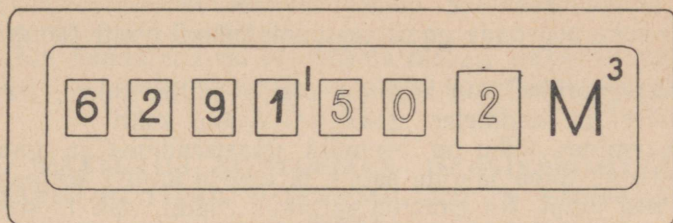
Numeraatori parempoolne punane number näitab gaasikulu liitrites, teine kümnetes ja kolmas sadades liitrites.

Joonisel 20 on näiteks antud punaste numbritega gaasikulu — 502 liitrit.

Parempoolne esimene must number näitab gaasikulu

kuupmeetrites, teine kümnetes, kolmas sadades ja neljas tuhandetes kuupmeetrites.

Joonisel 20 on näiteks antud mustade numbritega 6291 kuupmeetrit. Mõõtja üldnäit on sel juhul 6291 kuupmeetrit ja 502 liitrit.

Joonis 20. Gaasimõõtja skaala.

Juhul, kui on avastatud gaasi väljavool gaasimõõtjast ruumi, tuleb viivitamata sulgeda mõõtjaeelne kraan ja teatada sellest eksploatatsiooni-trustile (kontorile).

Gaasimõõtjasse tuleb suhtuda tähelepanelikult. Ei tohi lubada lööke vastu gaasimõõtjat; väliskere ja vaateaken tuleb hoida puhtana.

Tuleb jälgida, et plomm oleks terve.

Kategooriliselt on keelatud viia tuld gaasimõõtja lähedale, riputada või asetada temale mingeid esemeid.

Juhul, kui mõõtjasse on sattunud vett, tuleb sellest kohe teatada eksploatatsiooni-trustile (kontorile).

VIII. OHUTUSTEHNIKA REEGLID

On keelatud jätta töötavaid põleteid järelevalveta, kuna gaasisurve vähenemisel võrgus võib tuli kustuda ja ruumi tungiv gaas võib esile kutsuda mürgituse. Tuleb reeglits võtta: enne magamaminekut hoolikalt kontrollida, kas kõik gaasikraanid kuni gaasimõõtjaeelse kraanini on suletud, et vältida gaasi voolamist ruumi.

Pikemaajalisel (nädal ja enam) gaasi mittetarvitamisel (näiteks ärasõidu puhul) on nõutav peale eelnimetatud kraanide sulgeda veel korterieelne kraan.

Hakates gaasiseadmeid pärast pikemat vaheaega uuesti kasutama, tuleb enne tuulutada ruumi 4—5 minuti jooksul.

On keelatud magada ruumides, kus on üles seatud gaasiseadmed.

Enne magamaminekut tuleb ööseks sulgeda kõik eluruumide ukсед, mis on ühenduses köögi või teiste ruumidega, kus asuvad gaasiseadmed.

Gaasi ebaõigel põlemisel, mis on tingitud gaasitorustiku ummistusest või gaasiaparaatide mittekorrasolekust, tuleb kohe pöörduda gaasi eksploatatsiooni-trusti (kontori) poole.

Kategooriliselt on keelatud otsida lahtise tulega torustikkudest ja seadmetest gaasi väljavoolu kohti.

Ruumides, kuhu on asetatud gaasiseadmed ja gaasitorustikud, tuleb jälgida seinte ja lagede krohvi korrasolekut, sest juhul, kui gaas on sattunud ruumi, võib ta seinte ja lagede ebatiheduse tõttu sattuda eluruumidesse.

Mis teha, kui on tunda gaasilõhna

1. Viivitamata kustutada kõik lahtised tuled, tikke mitte süüdata, mitte suitsetada, kuna see võib tekitada plahvatuse või tulekahju.

2. Avada pärani kõik aknad ja ukсед värske õhu juurdevooluks ja ruumi läbituulutamiseks.

3. Kontrollida, kas kõik gaasiseadmete kraanid on suletud.

4. Sulgeda mõõtjaeelne kraan.

5. Mitte kasutada elektrilüliteid ja pistikuid, samuti ka elektrisoojendusaparaate, et vältida sädeme tekkimist.

6. Kui gaasi ruumi tungimise põhjuseks ei ole juhuslikult avatud kraan, tuleb viivitamatult teatada eksploatatsiooni-trustile (kontorile), täites enne seda kõik, mis on märgitud punktides 1—5.

7. Juhul, kui avastatakse gaasilõhna keldris või mõnes muus ruumis, kus ei ole üles seatud gaasiseadmeid, tuleb samuti kohe sellest teatada eksploatatsiooni-trustile (kontorile).

Mis teha mürgituse puhul

Gaasimürgituse tunnusteks on: raske tunne peas, tugev südamekloppimine, peapööritus, üldine nõrkus, hingeldus, iiveldus, oksendamine ja teadvuse kaotus.

Eraldatakse kolm mürgitumise seisukorda: kerge, keskmine ja raske. Raskel mürgitumisel kannatanu kaotab tead-

vuse, jääb seisma hingamine. Igasugusel mürgitumisel tuleb kohe anda esmaabi.

Mürgitatu tuleb viia välja värske õhu kätte, vabastada riietest, et mitte takistada hingamist, anda talle nuusutamiseks nuuskpiiritust ja juua kanget teed või kohvi. Samaaegselt tuleb kiiresti välja kutsuda arst. Kuni arsti saabumiseni katta kannatanu soojalt kinni ja mitte anda talle võimalust uinumiseks.

Kui kannatanu on teadvuseta olekus, tuleb ta viivitamata viia sooja ruumi ja teostada kunstlikku hingamist.

IX. VASTUTUS KORTERITES GAASISEADMETE JA GAASITORUSTIKU KORRASOLEKU JA SÄILITAMISE EEST

Korteris ülesseatud gaasiseadmed ja gaasitorustikud kuuluvad majavalitsusele ja on seega sotsialistlikuks omandiks.

Gaasiseadmete ja gaasitorustiku säilitamise ja seisukorra eest vastutavad korterielanikud ja majavalitseja.

Omavoliline gaasiseadmete ümberasetamine, nendelt üksikute osade mahavõtmine ja gaasitorustiku ümberehitamine on keelatud. Seda mittetäitvad isikud võetakse administratiiv- või kohtulikule vastutusele.

Gaasiseadmete ja gaasitorustiku vahetamist, mahavõtmist ja remonti võivad teostada ainult selleks spetsialiseerunud organisatsioonid.

Gasifitseeritud korterite elanikud on kohustatud nõudma kontrolli teostavalt gaasi-ala töötajailt päevapildiga varustatud tööendeid.

Gaasi-ala töötajail on kategooriliselt keelatud saada ükskõik missugust tasu gaasiaparatuuri kontrolli, remondi või muu töö eest, samuti vastu võtta raha kasutatud gaasi eest.

Gaasiarve tuleb tasuda Kommunaalpanga sissetulekukassasse viie päeva jooksul pärast arve esitamist.

Tähtpäevaks arve mittetasumise puhul lülitatakse gaas välja ilma erilise hoiatuseta ja arve nõutakse sisse koos viivisega.

Gaasimõõtjad kuuluvad eksploatatsiooni-trustile (kontorile). Mõõtjate mittekorrasoleku puhul tuleb sellest kohe teatada trustile (kontorile).

Gaasiabonendil on õigus nõuda mõõtja kontrollimist, kuid seejuures abonendi teade mõõtja mitteõigest näitamisest ei vabasta teda gaasiarve tähtaegsest tasumisest.

Kui kontrollimisel selgub, et gaasimõõtja ei näita õigesti, peab eksploatatsiooni-trust (kontor) asetama uue mõõtja ja teostama ümberarvestuse.

Gaasiaparatuuri vahetamise või remontimise, suitsu ja ventilatsioonikanalite mittekorrasoleku küsimustes tuleb pöörduda majavalitsuse või vastava rajooni elamutevalitsuse poole.

Kõik kahjud rikutud gaasiseadmete ja gaasitorustiku eest kannab abonent.

Gaasimõõtja varguse eest võetakse abonentid kohtulikule vastutusele.

X. VASTUTUS «MAJAPIDAMISE GAASISEADMETE KASUTAMISE EESKIRJADE» TÄITMISE EEST

Pärast allkirja andmist instrueerimise ja «Majapidamise gaasiseadmete kasutamise eeskirjade» saamise kohta kannavad gaasiseadmeid kasutavad isikud täielikku vastutust «Eeskirjade» täpse täitmise ja tagajärgede eest, mis on tingitud lohakast ja mitteõigest gaasiseadmete käsitlemisest.

Korterivolinikud, andnud allkirja «Majapidamise gaasiseadmete kasutamise eeskirjade» saamise kohta, on kohustatud tutvustama kõiki korterielanikke «Eeskirjadega» ja jälgima nende täitmist.

Korterivolinike ülesandeks on samuti:

1. Teha teatavaks kõikidele korterielanikkudele kõigist eksploatatsiooni-organisatsiooni poolt tehtavatest korraldustest gaasi õige ja ohutu kasutamise kohta.

2. Teatada eksploatatsiooni-organisatsioonile kõigi gaasiaparatuuri mittekorrasoleku juhtudest.

3. Õigeaegne gaasiarvete eest tasumine.

SISUKORD

Sissejuhatus	3
I. Gaasipliidid tüüp ПГ-4 ja ПГ-2Д	4
II. Gaasipliit tüüp ПГ-2	12
III. Gaasipliit tüüp ПБ-4	12
IV. Gaasi-keetja	12
V. Veesoojendusaparaat 1-БК-2	16
VI. Gaasi-vanniahi 2-БК-5	19
VII. ГКФ-6 süsteemi gaasimõõtja	26
VIII. Ohutustehnika reeglid	27
IX. Vastutus korterites gaasiseadmete ja gaasitorustiku korrasoleku ja säilitamise eest	29
X. Vastutus «Majapidamise gaasiseadmete kasutamise ees- kirjade» täitmise eest	30

Toimetaja A. Irak
Tehniline toimetaja I. Vahre
Korrektorid L. Saulin ja A. Nurmoja

Ladumisele antud 15. VI 1954. Trükkimisele antud 12.VIII 1954. Trükiarv 10000.
Paber 54:84, $\frac{1}{16}$. Trükipoognaid 2.
Formaadile 60:92 kohaldatud trükipoognaid 1,64. Arvutuspoognaid 1,42. MB-15634
Trükikoda „Pioneer“, Tartu, Kastani 38.
Tellimise nr. 1511.

Правила пользования бытовыми
газовыми приборами

На эстонском языке.

Hind 45 kop.

3—2

KODANIKUD!

Ruumis gaasilõhna olemasolu puhul ja vajadusel välja kutsuda gaasi-lukksepp, teatage:

- a) Tallinnas, Trust «Tallinggaas», Vene tän. 23, tel. 414-94 või 433-42.
- b) Tartus, Veevärgi, Kanalisatsiooni ja Gaasi Kontor, Nõukogude tän. 92, tel. 37-60 või 25-02

c)

.....

Õnnetusjuhtumel gaasikasutamisel kutsuge välja kiirabi:

- a) Tallinnas, tel. 03.
- b) Tartus, tel. 04.
- c)

Tulekahju ja plahvatuse puhul viivitamatult välja kutsuda tuletõrje:

- a) Tallinnas, tel. 01.
- b) Tartus, tel. 03.
- c)

45 kop.

A

20169

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00894958 0